

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ**

Частина 2

**Полтава
ПУЕТ
2021**

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)
3-41

Друкується відповідно до Наказу по університету № 140-Н від 25 серпня 2021 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **О. В. Манжура**, д. е. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. М. Бобух**, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ.

Відповідальний редактор:

А. С. Ткаченко, к. т. н., директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

Л. М. Шимановська-Діаніч, д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту ПУЕТ;

Т. В. Онійко, д. і. н., професор, завідувач сектору документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах кафедри менеджменту ПУЕТ;

Л. С. Франко, ст. викладач, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ;

М. Є. Розоза, д. е. н., професор, завідувач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ;

Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор, завідувач кафедри правознавства ПУЕТ;

Н. М. Бобух, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ;

О. В. Ольховська, к. ф.-м. н., завідувач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ;

О. В. Яриш, к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

А. І. Мілька, к. е. н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

Н. В. Карпенко, д. е. н., професор, завідувач кафедри маркетингу ПУЕТ;

Г. О. Бірта, д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи ПУЕТ;

Г. П. Хомич, д. т. н., професор, завідувач кафедри технологій харчових виробництв і ресторанного господарства ПУЕТ;

Т. В. Капліна, д. т. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи ПУЕТ;

Г. П. Скляр, д. е. н., професор, завідувач кафедри туристичного та готельного бізнесу ПУЕТ;

І. М. Петренко, д. і. н., професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. Навчально-науковий
3-41 інститут денної освіти : у 2 ч. – Полтава : ПУЕТ, 2021. – Ч. 2. –
310 с.

ISBN 978-966-184-417-8

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Готельно-ресторанна справа; Харчові технології; Освітні педагогічні науки; Облік і оподаткування; Менеджмент; Інформаційна, бібліотечна та архівна справа; Публічне управління та адміністрування; Комп'ютерні науки; Філологія; Фінанси, банківська справа та страхування; Економіка; Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; «Товарознавство та експертиза в митній справі»; Маркетинг.

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено

ISBN 978-966-184-417-8

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2021

У результаті проведеного дослідження було розроблено моделі лінійної множинної та парної регресії залежності чистого прибутку ТОВ «Пирятинський сирзавод» від факторів впливу фінансової результативності з метою оперативного реагування на внутрішні фінансові зміни для підтримання фінансової безпеки та ефективної системи управління нею.

Список використаних джерел

1. Єпіфанов А. О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ : монографія / А. О. Єпіфанов, О. Л. Пластун, В. С. Домбровський. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2013. – 295 с.
2. Єрмошенко М. М. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство : наук. моногр. / Микола Миколайович Єрмошенко, Кіра Сергіївна Горячева. – Київ : Національна академія управління, 2010. – 232 с.
3. Застосування економіко-математичного моделювання для аналізу діяльності промислового підприємства [Електронний ресурс] / Щербініна С. А., Климко О. Г., Марочко Т. Р. – URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/6_2019/61.pdf. – Назва з екрана.
4. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів економічних і юридичних спеціальностей усіх форм навчання / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. М. Фролова; [С. М. Фролов, О. В. Козьменко, А. О. Бойко та ін.]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. – 332 с.

УДК 658.14/.16-048.34:339.137.2

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ФІНАНСОВОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Т. В. Лиза, магістр спеціальності Фінанси, банківська справа та страхування освітня програма «Фінанси і кредит»

М. А. Оліпінська, магістр спеціальності Фінанси, банківська справа та страхування освітня програма «Фінанси і кредит»

Н. С. Педченко, д. е. н., професор – науковий керівник

Анотація. У статті розкриті наукові підходи до оптимізації структури капіталу підприємства як однієї з важливих умов забезпечення фінансової конкурентоспроможності підприємства

та збереження його потенціалу для розвитку у довгостроковій перспективі. Доведено можливість застосування такого інструменту як фінансовий леверидж. Розраховано оптимальне співвідношення позичкового до власного капіталу підприємства. Запропоновано застосування різних підходів до фінансування активів за рахунок капіталу, а саме: ідеальний, консервативний, агресивний та компромісний підходи.

Ключові слова: оптимізація, структура капіталу, співвідношення власного та позичкового капіталу, фінансова конкурентоспроможність, забезпечення.

Abstract. This article reveals scientific approaches to optimizing the capital structure of the enterprise as one of the important conditions for ensuring the financial competitiveness of the enterprise and preserving its potential for long-term development. The possibility of using such a tool as financial leverage is proved. The optimal ratio of loan to equity of the enterprise is calculated. The application of different approaches to capital financing of assets is proposed, namely: ideal, conservative, aggressive and compromise approaches.

Key words: optimization, structure of the capital, the ratio of equity and debt capital, financial competitiveness, security.

Постановка проблеми. Оптимізація структури капіталу – це умова забезпечення фінансової конкурентоспроможності підприємства, оскільки дотримання золотого правила фінансування та балансу дозволить утримати оптимальне співвідношення між значними обсягами власного капіталу і незначними обсягами короткострокових зобов'язань.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Питаннями дослідження оптимізації структури капіталу підприємства як умови забезпечення фінансової конкурентоспроможності займалися такі вчені, як І. О. Бланк, О. В. Дейнека, О. В. Коваленко, О. В. Майборода, А. М. Поддєрьогін, О. П. Пархоменко, Н. С. Педченко.

Формулювання мети. Метою дослідження є розробка та впровадження методики оптимізації структури капіталу підприємства як умови забезпечення його фінансової конкурентоспроможності.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою визначення оптимальної структури капіталу підприємства вартує вра-

хувати вид та специфіку його діяльності, мету його створення, його стратегічні та тактичні цілі розвитку, а також фактори внутрішнього та зовнішнього середовища. Щоб виявити оптимальну структуру капіталу, а саме граничну межу формування власного та використання позичкового капіталів підприємства, пропонується визначати ефект фінансового левериджу [3]. Цей показник доцільно обчислювати для визначення розбіжностей реальної від оптимальної структури капіталу та оцінити ризики, що супроводжують фінансову діяльність підприємства. Крім цього, для забезпечення фінансової конкурентоспроможності потрібно, на нашу думку, звернути увагу на оптимізацію джерел залучення фінансових ресурсів [2]. Коли мова йде про визначення оптимальної структури капіталу слід врахувати, що метою функціонування підприємства є максимізація прибутку в довгостроковій перспективі. При цьому, якщо рентабельність сукупного капіталу (рентабельність активів) перевищує проценти за користування кредитом, то підприємству буде вигідним залучення позикового капіталу [1]. Проте, якщо відсотки за користування позикою перевищують рентабельність капіталу (рентабельність активів), тоді фінансування за рахунок залучення кредитів слід мінімізувати. З цією метою застосовують фінансовий леверидж (важіль) як показник, що відбиває рівень додатково ефекту від власного капіталу при різній питомій вазі використання залучених коштів.

Розрахунок ефекту фінансового важеля аналізованого підприємства наведено у табл. 1.

Таблиця 1 – Розрахунок ефекту фінансового левериджу для ПрАТ «Кременчуцький міськмолокозавод» на 2021 рік

Показник	Роки			
	фактичні дані за 2020 р.	прогнозовані дані 2021 р.		
		співвідношення позичкового до власного капіталу		
		50 : 50	30 : 70	70 : 30
1	2	3	4	5
Загальний обсяг капіталу, тис. грн	836 937	836 937	836 937	836 937

1	2	3	4	5
Власний капітал, тис. грн	564 211	418 468,5	585 855,9	251 081,1
Позичковий капітал, тис. грн	272 726	418 468,5	251 081,1	585 855,9
Чистий прибуток, тис. грн	81 898	81 898	81 898	81 898
Економічна рентабельність активів, %	10,995	10,995	10,995	10,995
Ставка податку на прибуток, %	0,18	0,18	0,18	0,18
Ставка відсотку за користування кредитом, %	9	9	9	9
Ефект фінансового левериджу	0,791	1,636	0,701	3,817

Дані таблиці свідчать, що ефект фінансового важеля (левериджу) залежить від співвідношення позикового до власного капіталу, і вказує на те, що найвищий рівень забезпечення фінансової конкурентоспроможності можливо досягти за таким співвідношенням: позиковий до власного на рівні 70 : 30. Проте, рекомендувати підприємству оптимізувати структуру капіталу за наведеним вище розрахунком ефекту фінансового важеля, на нашу думку, є не доцільним, оскільки в цьому випадку його структура різко зміниться, що в подальшому можливо не призведе до покращення результатів діяльності. Також варто врахувати, що фінансування діяльності підприємства за рахунок банківських кредитів вимагає здійснення додаткових витрат за позиковими ресурсами, що може негативно впливати на кінцевий результат.

Саме тому виникає необхідність в пошуку шляхів оптимізації структури капіталу з використанням й інших підходів. Ними можуть бути методи оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансового ризику та термінів залучення

капіталу, що пов'язані з вибором більш дешевих джерел фінансування активів підприємства.

Підприємства можуть застосовувати різні підходи до фінансування різних груп активів за рахунок капіталу, а саме: ідеальний, консервативний, агресивний та компромісний підходи до фінансування активів підприємства [1; 3]. Відзначимо, що темпи розвитку суб'єктів господарювання обмежені, що пояснюється неможливістю збереження сталих тенденцій розвитку в умовах динамічних змін лише за рахунок власного капіталу.

Найбільші переваги у забезпечені фінансової конкурентоспроможності та збережені фінансового потенціалу для розвитку мають ті підприємства, що використовують позичений та залучений капітал. Проте ці підприємства мають вищий рівень фінансового ризику та ймовірності загрози банкрутства, оскільки є залежними від співвідношення позичених коштів до власних у загальній структурі капіталу підприємства

Висновки. Отже, для забезпечення фінансової конкурентоспроможності підприємства є потреба у вдосконаленні управління оборотним капіталом на основі визначення оптимальної структури його капіталу. Розглянувши існуючі підходи до формування структури капіталу з використання ефекту фінансового левериджу (співвідношення позикового до власного капіталу 30 : 70, 50 : 50, 70 : 30), відмітимо, що лише 70 % власного капіталу забезпечить покращення управління формуванням капіталу, свідченням чого стане найвище значення ефекту фінансового левериджу. Така структура капіталу суб'єкта господарювання є найбільш оптимальною з метою досягнення ефективності діяльності підприємства задля якої і відбувається поповнення оборотного капіталу, свідченням чого стали прогнози розрахунки фінансових коефіцієнтів, що визначили покращення рівня фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства при умові дотримання визначеної структури. Отже, оптимізація структури капіталу відіграє значну роль при забезпечені фінансової конкурентоспроможності підприємства та збережені сталих позитивних тенденцій у розвитку.

Список використаних джерел

1. Коваленко О. В. Формування і використання оборотного капіталу підприємства: пошук шляхів підвищення ефективності / О. В. Коваленко // Причорноморські економічні студії. – 2019. – Вип. 41. – С. 203–208.
2. Педченко Н. С. Моніторинг фінансової конкурентоспроможності підприємств : монографія / Педченко Н. С. – Полтава : ПУСКУ, 2007. – 130 с.
3. Педченко Н. С. Теоретико-прикладний аспект забезпечення результативності стратегії фінансування оборотного капіталу підприємства / Н. С. Педченко, А. А. Руденко // Науковий вісник ПУЕТ. Серія «Економічні науки». – 2021. – № 4 (100). – С. 6–14.

УДК 336.2

РОЗВИТОК МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Л. П. Пасуля, магістр спеціальності Фінанси, банківська справа та страхування освітня програма «Фінанси і кредит»

О. В. Тимошенко, к. е. н., доцент – науковий керівник

Анотація. У статті розглянуто сутність та актуальність впровадження фінансової децентралізації для місцевих бюджетів України. Обґрунтовано, що фінансова децентралізація повинна здійснюватися перерозподілом повноважень між державними та місцевими органами влади, фінансових ресурсів та посиленням місцевих органів влади. Визначено, що завершення процесу децентралізації повинно здійснюватися із зростанням уваги держави до регіональної політики. Доведено, що активне впровадження принципів фінансової децентралізації сприятиме подальшому розвитку місцевого господарства та покращенню добробуту територіальних громад.

Ключові слова: місцевий бюджет, фінансова децентралізація, фінансове забезпечення місцевих бюджетів.

Abstract. The article considers the essence and relevance of the introduction of financial decentralization for local budgets of Ukraine. It is substantiated that financial decentralization should be